

Obsah

1	Peníze	7
1.1	Podstata peněz	7
1.1.1	Teoretická definice peněz	7
1.1.2	Ostatní všobecně přijímaná aktiva	8
1.1.3	Funkce peněz	8
1.1.3.1	Prostředek směny	8
1.1.3.2	Zúčtovací jednotka	9
1.1.3.3	Uchovatel hodnoty	9
1.1.3.4	Udržení likvidity	9
1.1.4	Časová hodnota peněz	9
1.2	Vývoj emise peněz	11
1.2.1	Efekty peněžní směny	11
1.2.2	Demonetizace měny	11
1.2.3	Emise a oběh mincí z drahých kovů	12
1.2.3.1	Plnohodnotné mince	12
1.2.3.2	Neplnohodnotné mince	12
1.2.4	Emise a oběh státovek	13
1.2.5	Emise bankovek	14
1.2.6	Bezhotovostní peníze	17
1.2.7	Elektronické peníze	18
1.2.8	Emise peněz v současnosti	19
1.2.9	Peníze a měna	19
1.3	Emise hotovostních peněz	19
2	Historie měnové politiky v českých zemích	23
2.1	První české peníze	23
2.1.1	České (pražské) groše	23
2.1.2	První zlaté peníze	23
2.1.3	Reforma Jiřího z Poděbrad	24
2.1.4	Podřízení české měny Habsburkům	24
2.1.5	Měnové reformy Marie Terezie	25
2.1.6	Státní bankrot	26
2.2	Centrální banka v Rakousko – Uhersku	26
2.2.1	Korunová měna	26
2.2.2	Utváření českého bankovníctví	27
2.3	Vznik československé měny	28
2.3.1	Nové české peníze	28
3	Centrální banka, vznik a současnost	30
3.1	Vznik a vývoj centrálních bank	30
3.1.1	Základní znaky centrální banky	30
3.1.2	Důvody vzniku centrálních bank	31
3.1.3	Zakládání centrálních bank	31
3.1.4	Zásady činnosti centrální banky	32
3.1.5	Rozdíly mezi současnými centrálními bankami	32
3.2	Funkce centrální banky	33
3.2.1	Makroekonomické funkce centrální banky	33
3.2.1.1	Emisní činnost	33
3.2.1.2	Měnová politika	34
3.2.1.3	Devizová činnost	34
3.2.2	Mikroekonomické funkce centrální banky	34
3.2.2.1	Regulace a dohled nad bankovním systémem	35
3.2.2.2	Banka bank	35

3.2.2.3	Banka státu.....	35
3.2.2.4	Reprezentant státu v měnové oblasti.....	36
3.3	Bilance centrální banky.....	36
3.3.1	Aktiva centrální banky.....	37
3.3.1.1	Pokladní hotovost.....	37
3.3.1.2	Nakoupené cenné papíry.....	37
3.3.1.3	Úvěry poskytnuté státu.....	38
3.3.1.4	Úvěry poskytnuté domácím bankám.....	38
3.3.1.5	Úvěry poskytnuté nebankovním subjektům.....	38
3.3.1.6	Úvěry poskytnuté zahraničním subjektům.....	38
3.3.1.7	Zlato a devizové rezervy.....	38
3.3.1.8	Nakoupené vlastní cenné papíry.....	39
3.3.2	Pasiva centrální banky.....	39
3.3.2.1	Emise oběživa.....	39
3.3.2.2	Povinné minimální rezervy (PMR) a dobrovolné rezervy bank.....	39
3.3.2.3	Vklady státu.....	39
3.3.2.4	Vklady domácích nebankovních subjektů.....	39
3.3.2.5	Vklady zahraničních subjektů.....	40
3.3.2.6	Rezervy a rezervní fondy.....	40
3.3.2.7	Kapitál.....	40
3.3.2.8	Emise vlastních cenných papírů.....	40
3.3.3	Výkaz zisku a ztrát.....	40
4	Centrální banka v České republice.....	43
4.1	Historie a vývoj centrálního bankovníctví v ČR.....	43
4.1.1	Československo v letech 1919 – 1939.....	43
4.1.2	Období protektorátu 1939 - 1945.....	44
4.1.3	Období Československé republiky 1945 – 1960.....	44
4.1.4	Období let 1960 - 1989.....	44
4.1.5	Změny bankovního systému v letech 1990 – 1992.....	45
4.2	Česká národní banka.....	47
4.2.1	Organizační struktura ČNB.....	47
4.2.2	Bankovní rada.....	48
4.2.3	Samostatnost ČNB.....	48
4.2.4	Emise a správa oběživa.....	50
4.2.5	Ochrana měny.....	51
4.2.6	Nárůsty oběživa.....	51
5	Bilance ČNB a měnový přehled.....	54
5.1	Bilance ČNB.....	54
5.2	Měnová báze.....	56
5.2.1	Složení měnové báze.....	56
5.2.2	Hotovostní oběživo.....	57
5.2.3	Aktiva a měnová báze.....	58
5.2.4	Pasiva a měnová báze.....	58
5.3	Měnový přehled České republiky.....	58
5.3.1	Základní bilanční rovnice měnového přehledu.....	59
5.3.2	Členění položek v měnovém přehledu.....	59
5.3.3	Vypovídací schopnost měnového přehledu.....	60
6	Měnová politika centrální banky.....	62
6.1	Podstata měnové politiky.....	62
6.1.1	Hlavní cíl měnové politiky.....	62
6.1.2	Vývoj měnové politiky a peněžní rovnováha.....	63
6.1.3	Peníze v oběhu.....	64

6.1.4	Empirická definice peněz	64
6.2	Měnové agregáty	65
6.2.1	Měnové agregáty České národní banky	66
6.3	Úvěrové agregáty	67
6.3.1	Celkový stav úvěrů, poskytnutých bankami	67
6.3.2	Celkový stav úvěrů, poskytnutých v ekonomice	67
6.3.3	Krátkodobá úroková míra	67
6.4	Transmisní mechanismy měnové politiky	67
6.4.1	Transmisní mechanismus obecně	68
6.4.2	Základní transmisní mechanismy	68
6.5	Měnová kritéria	69
6.5.1	Požadavky na měnová kritéria	69
6.5.1.1	Operativní kritéria	70
6.5.1.2	Zprostředkující kritéria	70
6.5.2	Indikátory měnové politiky	71
6.6	Konečné cíle měnové politiky	71
6.6.1	Expanzivní a restriktivní měnová politika	72
6.6.2	Časová zpoždění v měnové politice	73
7	Nástroje měnové politiky	78
7.1	Členění nástrojů měnové politiky	78
7.1.1	Tržní (nepřímé) nástroje	79
7.1.1.1	Operace na volném trhu	79
7.1.1.2	Diskontní nástroje	83
7.1.1.3	Kurzové intervence	86
7.1.2	Administrativní nástroje	87
7.1.2.1	Pravidla likvidity	87
7.1.2.2	Limity úvěrů bank	88
7.1.2.3	Limity úrokových sazeb	88
7.1.2.4	Povinné vklady	89
7.1.3	Nástroje mezi tržními a administrativními	89
7.1.3.1	Povinné minimální rezervy	89
7.1.3.2	Doporučení, výzvy, dohody	90
7.1.4	Nejčastěji používané nástroje v současnosti	91
8	Regulace bankovní soustavy	94
8.1	Regulace a dohled centrální banky	94
8.1.1	Důvody existence regulace a dohledu bank	94
8.1.2	Součásti regulace a dohledu	95
8.1.3	Způsoby dohledu	96
8.1.4	Cíle regulace a dohledu	96
8.1.5	Mezinárodní dohled	97
8.1.5.1	Vývoj mezinárodního dohledu	97
8.1.5.2	Změny v regulaci bankovního sektoru v rámci EU	98
8.1.6	Regulace a dohled v ČR	98
8.1.6.1	Vstup do bankovního podnikání – základní podmínky	98
8.2	Obezřetné podnikání	99
8.2.1	Kapitálová přiměřenost	100
8.2.2	Kapitálový požadavek BASEL II	101
8.2.3	Přiměřenost likvidity	102
8.2.4	Úvěrová angažovanost	102
8.2.5	Klasifikace úvěrů	103
8.2.6	Opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti	103
8.2.7	Pojištění vkladů	104

9	Poptávka po penězích.....	107
9.1	Definice poptávky po penězích.....	107
9.1.1	Teoretická definice poptávky po penězích.....	107
9.1.2	Empirická definice poptávky po penězích.....	107
9.1.3	Základní teorie poptávky po penězích.....	108
9.1.3.1	Fischerova teorie poptávky po penězích.....	108
9.1.3.2	Cambridgeská teorie poptávky po penězích.....	109
9.1.3.3	Transmisní mechanismy $M_S - M_D$	109
9.1.3.4	Keynesovská teorie poptávky po penězích.....	110
9.1.3.5	Friedmanova (monetaristická) teorie poptávky po penězích.....	112
10	Nabídka peněz.....	115
10.1	Základy peněžní nabídky.....	115
10.1.1	Ovlivňování rezerv v bilancích bank.....	115
10.1.1.1	Nákup CP centrální bankou od obchodní banky.....	116
10.1.1.2	Poskytnutí úvěru centrální bankou obchodní bance.....	117
10.1.1.3	Nákup CP centrální bankou od nebankovního subjektu (NS).....	117
10.2	Multiplikace běžných vkladů.....	118
10.2.1	Mutiplikační efekt uvnitř banky.....	119
10.2.2	Multiplikace vkladů mezi bankami.....	121
10.2.3	Jednoduchý multiplikátor běžných vkladů.....	122
10.2.4	Rozvinutý multiplikátor běžných vkladů.....	122
10.2.5	Multiplikace úbytků běžných vkladů.....	123
11	Inflace.....	127
11.1	Podstata inflace.....	127
11.2	Základní pojmy v inflaci.....	129
11.3	Popis inflace v modelu AS – AD.....	130
11.3.1	Model AS – AD.....	131
11.3.2	Změna agregátní nabídky, nabídková inflace.....	132
11.3.2.1	Agregátní nabídka v krátkém období.....	132
11.3.2.2	Agregátní nabídka v dlouhém období.....	133
11.3.3	Změna agregátní poptávky, poptávková inflace.....	134
11.4	Důsledky inflace.....	136
11.4.1	Redistribuční efekt inflace.....	136
11.4.2	Náklady inflace.....	137
11.4.3	Prospěšnost mírné a nulové inflace.....	137
11.5	Měření inflace.....	138
11.6	Cílování inflace.....	139
11.6.1	Základní znaky cílování inflace.....	139
11.6.2	Mechanismus cílování inflace.....	140
12	Příprava ČNB na zavedení eura v ČR.....	145
12.1	Zavádění eura v ČR.....	145
12.1.1	Scénář přechodu na euro.....	145
12.1.2	Zásady zavedení eura.....	146
12.1.3	Harmonogram zavedení eura.....	147
12.1.4	Kritéria pro přistoupení k eurozóně.....	148
12.1.5	Základní úkoly v sektorech národního hospodářství.....	150
13	Poznámka k finanční krizi v letech 2008 – 9.....	153
13.1	Vznik krize.....	153
13.2	Příčiny vzniku finanční krize.....	155
13.3	Nejvýznamnější rizika současné ekonomiky.....	156
13.3.1	Zvyšování zadluženosti.....	156

13.3.2	Zvyšování ekonomického a politického vlivu nadnárodních korporací.....	157
13.3.3	Tvorba nových investičních instrumentů	157
	Seznam obrázků a tabulek	159
	Seznam použité literatury.....	161